

Summary
N.V.Kazanishena

Practical Training of Students-Ecologists to Environmental Education and Upbringing of School Children

The article emphasizes on the problem of organizing and optimizing of pedagogical practice of students-environmentalists. The importance of pedagogical practice in the process of becoming a specialist is cleared. The functions, objectives and principles of its organization are reflected. The stages of practice are offered and characterized. Complex tasks that students perform during practice is worked out. Educational and skill requirements for training students- environmentalists are taken into account. The list of statements, the requirements for their execution are given. The conclusion about the role of systematic teaching practice of students environmentalists and effectiveness of the proposed methods is made.

Key words: teaching practice of students-environmentalists, practical training, environmental education and upbringing.

Дата надходження статті: «26» березня 2013 р.

УДК 378.147

І.Є.КАНЬКОВСЬКИЙ,

кандидат технічних наук, доцент

(м.Хмельницький)

Майстер-клас як сучасна форма самостійної роботи майбутніх інженерів-педагогів

Акцентовано увагу на тому, що мета самостійної роботи в процесі підготовки фахівця полягає у розвитку такої риси особистості як самостійність, а саме здатність організувати і реалізувати свою діяльність без стороннього керівництва і допомоги. Рекомендовано для її досягнення використати таку форму самостійної роботи як майстер-клас. Узагальнено підходи до визначення поняття «майстер-клас». Розкрито структуру майстер-класу і охарактеризовано основні елементи технології його проведення. Визначено позицію студента, який виступає в ролі Майстра, при підготовці і проведенні майстер-класу. Сформульовано критерії для визначення ефективності використання такої форми самостійної роботи. Наведено приклади використання майстер-класу в якості форми самостійної роботи майбутніх інженерів-педагогів. Встановлено, що майстер-клас мотивує студентів до освоєння навчальних програм; підвищує їх відповідальність за своє навчання; формує в студентів системне мислення на основі самостійної роботи над виконанням індивідуальних та групових творчих завдань з навчальних дисциплін і т.п.

Ключові слова: самостійна робота, майстер-клас, структура, технологія проведення, критерії ефективності, інженер-педагог.

Постановка проблеми у загальному вигляді... Самостійна робота – головний резерв підвищення ефективності підготовки фахівців і в процесі навчання слід цілеспрямовано залучати студентів до здобуття знань, виробляти у них здатність і потребу діяти самостійно і незалежно. Ще Я.Коменський наголошував: «...Альфою та омегою нашої дидактики нехай буде пошук і відкриття способу, за якого б учителі менше навчали, а учні більше б училися» [1, с.162].

Однак та практика організації самостійної роботи студентів, що склалася у вишах не відповідає сучасним вимогам. Студенти в основному обмежуються вивченням конспектів лекцій і без спеціальних завдань не звертаються до підручників, словників, атласів, довідників. Вони впевнені в тому, що навчальний матеріал, що «препарований» викладачем не потребує додаткового вивчення. В наслідок у студентів майже не розвивається внутрішня мотивація, бажання зрозуміти і розібратися у питанні самостійно.

Разом із тим, сучасному суспільству і виробництву потрібен спеціаліст, що є освіченою, гармонійно розвиненою особистістю, яка спроможна в умовах ринкової економіки постійно поповнювати наукові знання, швидко адаптуватися до динамічних процесів у галузях техніки і технологій, системах управління і організації виробництва і володіє здатністю мислити самостійно, творчо.

Аналіз досліджень і публікацій... Проблеми організації самостійної роботи студентів в умовах реформування вищої освіти в Україні присвячені роботи таких дослідників, як О.Бабкіної, Л.Журавської, О.Заїки, В.Козакова, І.Шимко, А.Аюрзанайн, В.Попович, Г.Січкаренко, Е.Петрова, Л.Радвінської, Н.Шаронової та інших.

Встановлено, що психологічною умовою успішності самостійної роботи студентів є формування стійкого інтересу до обраної професії і методів оволодіння її особливостями, що залежать від наступних параметрів: взаємини між викладачами і студентами в освітньому процесі; рівень

складності завдань для самостійної роботи; залучення студентів у формуючу діяльність майбутньої професії.

Таким чином, мета самостійної роботи студентів полягає у розвитку такої риси особистості, як самостійність, а саме – здатність організувати та реалізувати свою діяльність без стороннього керівництва і допомоги [2].

Сприяти її досягненню, на нашу думку, буде така форма самостійної роботи як майстер-клас. У педагогічній літературі існує кілька десятків визначень поняття «майстер-клас» і різні погляди на його навчальний потенціал.

Формулювання цілей статті... Метою статті є узагальнення підходів до визначення поняття «майстер-клас», його структури і методики проведення.

Виклад основного матеріалу... Найбільш широко вживається в психолого-педагогічній літературі визначення майстер-класу, яке сформулював М.М.Поташник: майстер-клас – яскраво виражена форма учнівства саме в Майстра, тобто передача майстром учням досвіду, майстерності, мистецтва в точному змісті, найчастіше шляхом прямого і коментованого показу прийомів роботи [3].

На думку О.А.Чернегі, майстер-клас – організаційно-практична форма роботи з професійним досвідом, що вимагає «шліфування» і удосконалювання для готовності до її використання «передавальною» стороною і стороною, активно «сприймаючою» цей професійний досвід; це унікальна форма «нарощування» професіоналізму [4].

Майстер-клас – це особлива форма навчального заняття, переконує С.С.Кашлев, яка заснована на «практичних» діях показу й демонстрації творчого рішення певного пізнавального й проблемного педагогічного завдання [5, с. 21].

Ми поділяємо позицію Г.А.Русских і В.Н.Шавровської стосовно того, що майстер-клас – це форма ефективного професійного навчання (яскраво вираженою формою навчання) [6; 7].

М.Ярославцева виділяє найважливіші особливості майстер-класу, а саме: новий підхід до філософії навчання, що ламає стереотипи; метод самостійної роботи в малих групах, що дозволяє провести обмін думками; створення умов для включення всіх в активну діяльність; постановка проблемного завдання, вирішення його через програвання різних ситуацій; розкриття творчого потенціалу як Майстра, так і студентів; форми, методи, технології роботи повинні пропонуватися, а не нав'язувати учасникам; процес пізнання набагато важливіший, цінніший, аніж саме знання; форма взаємодії – співробітництво, співтворчість, спільний творчий пошук [8].

Мета майстер-класу – створення умов для повноцінного прояву і розвитку майстерності його учасників на основі організації простору для професійного спілкування з обміну досвідом роботи [9].

Одним із головних завдань в технології проведення майстер-класу є не повідомлення та опанування інформації, а професійна передача студентам способів діяльності. В самій природі «класу» закладена можливість використання практики активного навчання та виховання студентів [10].

Т.Ю.Артюгіна підкреслює, що майстер-клас є засобом формування мотивації і пізнавальної потреби в конкретній діяльності, умінь з планування, самоорганізації і самоконтролю власної діяльності. Він, на її думку, дозволяє здійснити індивідуальний підхід по відношенню до кожного учасника [11].

Г.А.Русских відзначає, що майстер-клас буде результативним, при дотриманні наступних умов: 1) мотивація усвідомленої діяльності всіх, хто бере участь у роботі майстер-класу; 2) підвищення рівня теоретичної та методичної підготовки учасників; 3) готовність «учнів» і Майстра до розвитку власної перетворюючої діяльності на науковій основі; 4) рефлексія діяльності «учнів» і Майстра в процесі власної практики [6].

Перевага майстер-класу над іншими формами професійного спілкування в тому що: по-перше, ідея проведення майстер-класу спрямована на результативність роботи його «учнів», і практико-та компетентісно-орієнтована; по-друге, майстер-клас – одна з інтерактивних форм професійної взаємодії педагогів, що вигідно виділяє її від репродуктивних форм спілкування вчителів; по-третє – майстер-клас як форма розвитку творчого потенціалу слухачів курсів підвищення кваліфікації вчителів передбачає використання емпіричних методів: спостереження, вивчення документів та результатів діяльності вчителя-майстра, розробку дидактичних матеріалів для роботи у власній педагогічній діяльності [12, с.3]

Основними елементами технології проведення майстер-класу, методичними прийомами є індукція, самоконструкція, соціоконструкція, соціалізація, афішування, розрив, творче конструювання знання, рефлексія [13].

Індукція. Системоутворюючим елементом майстер-класу є проблемна ситуація – початок, що мотивує творчу діяльність кожного. Проблемна ситуація характеризує певний психічний –

питальний стан суб'єкта (учасника), що виникає в процесі виконання такого завдання, яке вимагає відкриття (засвоєння) нових знань про предмет, способи або умови виконання дій. Питання повинно хвилювати розум дослідника, бути в колі його інтересів; представити це невідоме, показати необхідність роботи з ним; визначити коло засобів, об'єктів, які дозволять розпочати роботу і через період незнання прийти до відкриття; приєднати до наявного знання нове і поставити інші проблеми для дослідження. Така проблемна ситуація в технології майстерень називається індуктором (індукцією).

Складаючи індуктор, необхідно співвіднести його з почуттями, думками, емоціями, які він може викликати в учасників. Індуктор повинен налаштовувати особистість на саморозвиток. Майстру необхідно спрямувати дії на створення мотиву, на позначення мети і на те, щоб учасники самі відкрили, що ця мета для них досяжна. Усвідомлення можливості вирішення проблеми – необхідний засіб для стимулювання інтересу.

Самоконструкція – це індивідуальне створення гіпотези, рішення, тексту, малюнка, проекту.

Соціоконструкція. Найважливіший елемент технології майстер-класу – групова робота (малі групи можуть визначатися Майстром, утворюватися стихійно, з ініціативи учасників). Майстер може коригувати склад груп, регулюючи рівновагу психологічних якостей учасників, розбивати завдання на ряд завдань. Учасники вільні у виборі темпу роботи. Кожному дано право на помилку і на внесення коректив. Побудова, створення результату групою і є соціоконструкція.

Соціалізація. Усяка діяльність «учня» в групі представляє зіставлення, порівняння, оцінку, корекцію його індивідуальних якостей, учнями, що його оточують, іншими словами, соціальну пробу, соціалізацію.

Коли група виступає із звітом про виконання завдання, важливо, щоб у звіті були задіяні всі. Це дозволяє використовувати унікальні здібності всіх учасників майстер-класу, дає їм можливість самореалізуватися.

Афішування – представлення результатів діяльності учасників майстер-класу і Майстра та ознайомлення з ними.

Розрив. Ближче за все відображають зміст цього поняття слова «осаяння», «інсайт», «розуміння». Розуміння різне: себе, інших, прийому, методу, технології. Розрив – це внутрішнє усвідомлення учасником майстер-класу неповноти або невідповідності старого знання новому, внутрішній емоційний конфлікт, що спонукає до занурення в проблему, до пошуку відповіді, до порівняння нового знання з інформаційним джерелом.

Рефлексія – останній і обов'язковий етап – відображення почуттів, відчуттів, що виникли в учасників під час майстер-класу. Це багатющий матеріал для рефлексії самого Майстра, для удосконалення ним конструкції майстер-класу, для подальшої роботи.

Практика показує, що при підготовці та проведенні майстер-класу важливо не тільки дотримуватися вище описаного алгоритму, але і правильно визначити власну позицію Майстра. Позиція Майстра – це, перш за все, позиція консультанта і радника, який допомагає організувати навчальну роботу, осмислити наявність просування в освоєнні способів діяльності.

Проводячи майстер-клас, майстер повинен намагатися задіяти учасників у процес, зробити їх активними, розбудити в них те, що приховано навіть для них самих, зрозуміти і усунути те, що йому заважає в саморозвитку, підключити уяву учасників, створити таку атмосферу, щоб вони проявили себе як творці. Забобованість Майстра створити атмосферу відкритості, доброзичливості, співтворчості в спілкуванні.

Як підкреслює А.В.Машуков у взаємовідносинах з учасниками майстер-класу Майстру необхідно застосовувати певний стиль, виявляючи свої особистісні якості: комунікативність, загальнокультурний розвиток, інтелігентність, погляди, переконання, світогляд, характер, волю, темперамент та ін. [13].

Для визначення ефективності підготовки й проведення майстер-класу доречно використовувати наступні критерії:

– Презентативність. Виразність інноваційної ідеї, культура її презентації, актуальність та популярність в дошкільній галузі освіти.

– Ексклюзивність. Яскраво виражена індивідуальність (масштаб і рівень реалізації ідей). Вибір, повнота й оригінальність вирішення інноваційних ідей.

– Прогресивність. Актуальність та науковість змісту роботи.

– Мотивація. Наявність позитивної мотивації, створення умов для включення кожного учасника в інтерактивну творчу діяльність зі створення нового продукту діяльності.

– Ефективність. Результативність, отримана для кожного учасника майстер-класу. Який ефект розвитку? Що це дає конкретно учасникам? Уміння адекватно проаналізувати результати своєї діяльності.

– Технологічність. Чіткий алгоритм заняття (фази, етапи, процедури).

– Артистичність. Піднесений стиль, педагогічна харизма, здатність до імпровізації, ступінь впливу на аудиторію, ступінь готовності до поширення й популяризації свого досвіду.

– Загальна культура. Ерудиція, нестандартність мислення, стиль спілкування, культура інтерпретації свого досвіду [8].

Для підготовки майбутніх інженерів-педагогів використання майстер-класів для організації самостійної роботи у стінах навчального закладу та на філіалі випускної кафедри при базовому підприємстві на наше переконання особливо доречно, так як дозволяє визначити якість формування його компетенцій та зробити своєчасні корективи в навчальний процес. Це підтвердили і наші дослідження, які ми проводили протягом 2011/2012 навчального року. Спочатку було вирішено частину матеріалу, яка виносилася на самостійне опрацювання студентів з повузлової обробки швейних виробів курсу «Основи технології швейного виробництва» для студентів спеціальності «Професійна освіта. Технологія виробів легкої промисловості» опрацювати у формі майстер-класів. Під час аудиторних занять студенти виконували лабораторні роботи за класичним сценарієм. Кожна лабораторна робота вимагала ознайомлення студентів із технологією обробки інших шести різновидностей вузла швейного виробу, який вивчався разом із викладачем за рахунок годин самостійної роботи студентів, обсяг яких є традиційно значним для даного курсу. Таким чином, наприклад, при виконанні 14 лабораторних робіт студенти, шляхом проведення майстер-класів, повинні протягом семестру у позаурочний час, ознайомитися із технологією обробки ще 84 вузлів. Лише при виконанні всього об'єму робіт вони отримували залік. Весь перелік вузлів, що виносився на самостійну роботу, студенти ділили порівну між собою, виходячи із власних уподобань, для подальшого вивчення технології їх обробки і підготовки її демонстрування в якості Майстра для інших студентів. Перший майстер-клас, під час самостійної роботи студентів, проводив викладач для ознайомлення студентів із його структурою і особливостями проведення. Були вирішені основні організаційні питання зі студентами:

1. Коли необхідно проводити майстер-клас з технології обробки конкретного вузла швейного виробу? Які терміни подачі «заявки» на роль Майстра.

2. Які матеріальні витрати? Якими матеріалами володіє навчальна майстерня, а які необхідно придбати додатково? Хто забезпечує інструментами і матеріалами: чи є вони в наявності, чи приносять їх студенти. Необхідно визначити обсяг витрат на людину і на групу (включаючи викладача та майстра), перед заняттям виконати «розкрій» матеріалів, тобто підготувати готовий набір всіх необхідних матеріалів та інструментів на людину.

3. Який час перебігу майстер-класу? Питання важливе для викладача, оскільки необхідно час, призначений для СРСР, розподілити таким чином, щоб кожен студент встиг провести свої майстер-класи.

До певної дати (підготовчий етап) студент зобов'язаний був підготувати теоретичний матеріал про технологію обробки обраного вузла швейного виробу, провести розрахунок витрат матеріалів, скласти перелік необхідних інструментів та обладнання, підготувати технологічні карти на обробку вузла, інструкцію з техніки безпеки при виконанні запланованих робіт, заготовити деталі вузла швейного виробу і його зразки, які оброблені за технологією, що розглядається, скласти план проведення майстер-класу. В підготовці студента до свого майстер-класу надає допомогу майстер виробничого навчання. Викладач мотивує, консультує і контролює.

Помічено, що в такому незвичайному режимі навчання більшість студентів проявляють пізнавальну і творчу активність. При цьому в них виникає бажання підготувати незвичайний майстер-клас, продемонструвати себе як особистість, здивувати, в доброму розумінні, своїх товаришів.

На етапі роботи з аудиторією студенту дано право відчувати себе в ролі Майстра (викладача), що дуже важливо для професійного становлення майбутнього інженера-педагога. При цьому вплив самого викладача як такого на аудиторію повинне бути мінімальним, щоб перемістити центр уваги аудиторії на Майстра. Сокалова А. рекомендує досягати цього таким чином:

– По-перше, з початком заняття керівна роль передається студенту-майстру, який займає місце викладача, сам же викладач стає «учнем», він нарівні з усіма виконує вказівки майстра, сидячи за партою. Статус викладача не захищає його від помилок в процесі роботи, аудиторія відчуває вразливість досі «всемогутнього» викладача, але в умовах дружельюбної обстановки ставиться до цього лояльно.

– По-друге, в умовах обмеженості часу, а також захопленості роботою малоймовірно, що в групі настане хаос і неробство, навіть за відсутності викладача;

– По-третє, під час подібних занять, незважаючи на індивідуальний процес і темп роботи кожного учасника майстер-класу, відчувається колектив, об'єднання за принципом спільності інтересів (в даний конкретний момент). У таких випадках часто зав'язується доброзичлива бесіда,

в якій може взяти участь і викладач. При цьому його статус не нівелюється, студенти як і раніше прислухаються до його думки як авторитетної, але в той же час можуть ставити питання, які в інших випадках соромилися поставити або вважали недоречними. А викладач в такі моменти може ділитися своїм життєвим досвідом, висловлювати в легкій формі зауваження, які в інших ситуаціях були б образливими, вести приховану виховну роботу зі студентами [12].

У більшості випадків підготовки студентів до проведення власного майстер-класу у них відпадає можливість перейняти чужий досвід, як, наприклад, при пошуку матеріалу через мережу Інтернет при написанні реферату. Тому, що головною метою самостійної роботи стає особисте вдосконалення, набуття корисних професійних навичок і вмінь, а також творчий аналіз ідей з подальшою їх апробацією на майстер-класі.

Дозволяють майстер-класи істотно поліпшити організацію самостійної роботи з дисциплін, які вимагають наявності в лабораторіях сучасного виробничого обладнання. Так для майбутніх інженерів-педагогів автомобільного профілю значна частина позааудиторної самостійної роботи з таких дисциплін як «Технічна обслуговування автомобіля», «Діагностика автомобіля» і «Ремонт автомобіля», в обов'язковому порядку, повинна бути пов'язана з участю студентів у майстер-класах провідних фахівців, які регулярно організуються співробітниками філії випускної кафедри на базовому виробництві. Саме майстер-класи дозволяють студентам не тільки побачити, наприклад, новітнє діагностичне та ремонтне обладнання, але й отримати можливість попрацювати з ним. Для таких майстер-класів в розкладі занять необхідно виділяти окремий день, так як їх тривалість зазвичай коливається в межах 5-6 годин. Таким чином, вдається долучити студентів до сучасної культури виробництва, істотно підвищити їх зацікавленість та захопленість власним розвитком.

Висновки... Таким чином майстер-клас є однією із результативних форм навчання студентів в процесі їх самостійної роботи, що має чітку структуру. Він дозволяє: мотивувати студентів до освоєння навчальних програм; підвищити відповідальність студентів за своє навчання; формувати в студентів системне мислення на основі самостійної роботи над виконанням індивідуальних та групових творчих завдань з навчальних дисциплін і т.п.

Список використаних джерел та літератури:

1. Коменский Я. А. Великая дидактика / Я. А. Коменский // Избранные педагогические сочинения. – М. : Учпедгиз, 1955. – 279 с.
2. Козаков В. А. Самостоятельная работа студентов и её информационно-методическое обеспечение : учеб. пособие / В. А. Козаков. – К. : Выща школа, 1990. – 248 с.
3. Профессиональные объединения педагогов: методические рекомендации для руководителей образовательных учреждений и учителей / под ред. М. М. Поташника. – М. : Центр социальных и экономических исследований, 1997. – 120 с.
4. Чернега О. А. Формування педагогічної майстерності майбутнього інженера-педагога засобами майстер-класу / О. А. Чернега // Вища школа. Гуманізація навчально-виховного процесу. – 2009. – Вип. XLVII. – С. 92–98.
5. Кашлев С. С. Технология интерактивного обучения / С. С. Кашлев. – Мн. : Белорусский верасень, 2005. – 196 с. – (Педагогика, обращенная в завтра).
6. Русских Г. А. Мастер-класс – технология подготовки учителя к творческой профессиональной деятельности / Г. А. Русских // Методист. – 2002. – № 1. – С. 38–40.
7. Шавровська В. Майстер-клас – ефективна форма навчання педагогів / Валентина Шавровська // Дошкільне виховання. – 2009. – № 6. – С. 5–6.
8. Ярославцева М. Майстер-клас: особливості використання в системі професійної підготовки майбутніх вихователів дошкільних навчальних закладів / М. Ярославцев // Вища школа. Гуманізація навчально-виховного процесу. – 2010. – Вип. LIII, ч. II. – С. 88–93.
9. Соломенко Л. Д. «Положение о «мастер-классе» как форме профессионального обучения учителей» / Л. Д. Соломенко // Практика административной работы в школе. – 2004. – № 5. – С. 46.
10. Профессиональные объединения педагогов: методические рекомендации для руководителей образовательных учреждений и учителей / под ред. М. М. Поташника. – М. : Центр социальных и экономических исследований, 1997. – 120 с.
11. Артюгина Т. Ю. Организация и проведение мастер-классов: вопросы и ответы / Т. Ю. Артюгина [Электронный ресурс]. – Режим доступа : https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:RSD6Wf9_2wUJ:malodschool.ucoz.ru/ogigina/artjugina_t.doc.
12. Формы профессионального обучения педагогов: мастер-классы, технологические приемы / авт.-сост. Т. В. Хуртова. – Волгоград : Учитель, 2008. – 207 с.
13. Организация и проведение мастер-классов : метод. реком. / сост. А. В. Машуков ; под ред. А. Г. Обоскалова. – Челябинск : Челябинский институт переподготовки и повышения квалификации работников образования, 2007. – 13 с.
14. Соколова А. Навчальний майстер-клас як метод стимуляції самостійної роботи студентів / А. Соколова // Проблеми і перспективи розвитку освіти : матеріали міжнар. заоч. наук. конф. (м. Перм, квітень 2011 р.). – Перм : Меркурій, 2011. – Т. II. – С. 139–142.

Анотація
И.Е.Каньковский

Мастер-класс как современная форма самостоятельной работы будущих инженеров-педагогов

Акцентируется внимание на том, что цель самостоятельной работы в процессе подготовки специалиста состоит в развитии такой черты личности как самостоятельность, а именно, способность организовать и реализовать свою деятельность без постороннего руководства и помощи. Рекомендовано для ее достижения использовать такую форму самостоятельной работы как мастер-класс. Обобщенно подходы к определению понятия «мастер-класс». Раскрыта структура мастер-класса и охарактеризованы основные элементы технологии его проведения. Определены роль студента, который выступает в качестве Мастера, при подготовке и проведении мастер-класса. Сформулированы критерии для определения эффективности использования такой формы самостоятельной работы. Приведены примеры использования мастер-класса в качестве формы самостоятельной работы будущих инженеров-педагогов. Установлено, что мастер-класс мотивирует студентов к освоению учебных программ, повышает их ответственность за свое обучение; формирует у студентов системное мышление на основе самостоятельной работы над выполнением индивидуальных и групповых творческих заданий по учебным дисциплинам и т.п.

Ключевые слова: самостоятельная работа, мастер-класс, структура, технология проведения, критерии эффективности, инженер-педагог.

Summary
I.Ye.Kankovsky

Master-Class as a Modern Form of Self-Study of the Future Engineers-Educators

Attention is focused on the fact that the purpose of self-study in preparation for the specialist is to develop such traits as self-reliance, namely, the ability to organize and implement its activities without external guidance and assistance. It is recommended to achieve it using this form of self-study as a master class. A generalized approach to the definition of «Master-Class». Revealed the structure of the master-class and describes the main elements of its technology. Define the role of the student, who acts as the Master, the preparation and conduct of the master-class. The criteria for determining the efficiency of this form of self-study. Examples of the use of the master-class as a form of self-study of the future engineers-educators. Found that the master-class motivates students to the development of training programs, increases their responsibility for their own learning; forms of systems thinking in students on the basis of independent work on individual and group creative assignments in various academic disciplines, etc.

Key words: self-study, master-class, structure, technology of implementation, performance criteria, engineer-educator.

Дата надходження статті: «12» березня 2013 р.

УДК 37.018.43

П.І.КЕНДЗЬОР,
кандидат педагогічних наук
(м.Львів)

Здійснення системного підходу у реалізації полікультурного виховання у загальноосвітньому навчальному закладі

Полікультурне виховання учнів у загальноосвітньому навчальному закладі має здійснюватися у різних контекстах, особливо на рівні початкової та середньої освіти; інтегруватися у різні види навчально-вихованої діяльності. Системний підхід до полікультурного виховання, у рамках якого учні навчаються навичкам соціально прийнятної поведінки, громадянської відповідальності та соціального партнерства, має реалізовуватися на всіх рівнях навчально-виховного процесу, а саме: навчальні курси; інтеграція елементів полікультурного змісту в існуючі предмети; наявність демократичного шкільного клімату; відповідно організована позакласна робота; участь вихованців у діяльності місцевих етнічних спільнот та культурних товариств тощо.

Ключові слова: полікультурне виховання, учні, загальноосвітній навчальний заклад, системний підхід.

Постановка проблеми у загальному вигляді... У сучасних соціокультурних умовах виникає необхідність врахування нових соціокультурних чинників та суспільних потреб у сфері виховання особистості. Полікультурне виховання виконує важливу роль у підготовці молодих громадян до життя у багатокультурному суспільстві, сприяючи його інтеграції та консолідації.

Зasadничі принципи розвитку багатонаціонального, багатокультурного суспільства закладені в Конституції України, а також зафіксовані у низці державних освітніх документів: Законах України «Про освіту», «Про загальну середню освіту», Національній Доктрині розвитку освіти,